

kével (R. L. VI. 113.) együtt ma már 1 36 faj és 28 fajváltozat. Ezekből a számokból kitűnik, hogy a szaporulat alig 3 év alatt 6, 3%-nál többre megy, és hogy a Microlepidopterák fajszáma a Macrolepidopterákét (1898. végén 1402 faj és 413 fajváltozat) mindinkább megközelíti.

Különfélék.

„A lepke mint táplálék“ című közleménye Bordan Istvánnak (R. L. IV. 199), mely az „Ill. Zeitschr.“ f. Ent. III. 22. számában is megjelent, visszhangot keltett Mexikóban. Krieger orizabai lepkész elmondja abbéli tapasztalatait. (Ill. Zeit. f. Ent. IV. 180.) Egyik villamos lámpát a Noctuák, de különösen a Sphingidák tömegesen keresik fel, azt egyideig nagy sebesen körül röpködik, fejükkel nehányszor erősen neki verődnek, azután a szemközt levő fehér falra ülnek és reggelig ott maradnak. Ezek közt egy csókafaj rajai iszonyú pusztítást visznek véghez. Ebben segítik őket a macskák és kutyák. Az említett fehér házfalon ugyanis kis ablak van, mely kiálló ráccsal el van látva. A rács mögött mindig ha K,-úr gyűjteni járt, két macska ült, jó kövér Sphingidákat csemegézve. S ugyanazt teszik a gazdátlan kutyák is, bizonyára szintén a nélkül, hogy bajok lenne. Más alakban az ember is fel emészti a lepkét, t. i. hernyó alakjában. Cordoba vidékén Jonote fákon valami nagy Sphingida hernyó él, a melyet az indianusok „Clacoaque“-nak neveznek és különösen kedvelnek, kivált zsírral kirántva. Másfajta hernyó vagy álcza a „Gusano de Magei“, mely az Açaive húsos leveleiben él. Ezt is megeszik, sőt elég jól megfizetik, mert darabja 5—6 krba kerül. De gustibus stb.

A hangyák intelligentiájára nézve Wasmann, az ismert hangya-kutató, a következő kísérletet tette. Széles óraüvegbe vizet tett s a közepére kis szigetre, apró tálczikát hangyatojással; azután az üveget annak a hangyabolynak a tetejére helyezte, a melyből a tojások származtak. Annak lakói (*Formica sanguinea*) csakhamar észrevették a tojásokat és csápjaikat a szigetecske felé irányították, minthogy azonban minden abbéli kísérlettel, hogy azokhoz közeljenek. vízbe kerültek, mindig ismét visszavonultak. Már azt lehetett hinni, hogy a hangvák az akadályt le nem fogják győzni, midőn egyikük egyszerre csak azon kezdte, hogy apró göröngyöket, faszilánkokat, hangvahullákat s efféle szilárd testeket odaszípellt s a vízbe ejtette. Példáját követték mások és csakhamar kész volt a hid, melyen át a kísérlet kezdetétől számított egy óra alatt az összes tojásokat elvitték. Ez a megfigyelés nem ámulatba ejtő

bizonyítéka-e annak, hogy legalább a *F. sanguinea* a megfontolásnak, a czéltudatos intelligenciának tekintélyes fokával bír? Ennek a kérdésnek a tisztázása végett a kutató a következő ellenpróbát tette. Bizonyos idő múlva ugyanazt az óra üveget, vízzel megtöltve ugyanarra a hangybolygra helyezte el, ez alkalommal azonban szigecské és hangvatojás nélkül. Ha első ízben a hangyák hidat építettek, hogy a tojásokhoz ferhessenek, úgy most nem volt semmi okuk a hídépítésre. Mindazáltal most is csakhamar a tó kiszárltásához fogtak, miután néhányszor megázott a lábuk. S habár tojásra kilátás nem volt, az üvegben levő vizet csaknem ugyan annyi idő alatt, mint azelőtt, görönggyel s egyéb szilárd anyaggal befödtek. Ebből a megfigyelő azt következteti, hogy a hangyákat első ízben sem készítette az aszándék, hogy hidat építsenek, hanem csak az, hogy a kellemetlen nedvességet eltávolítsák, a mely útjokat állta. Ha tehát — úgymond — azt állítanók, hogy a hangyák észszerű megfontolással alkalmazták a hídépítést, hogy a tojások birtokába jussanak, akkor az állatot kritikátlanul emberi rangra emelnők. Ennek daczára kétséges marad vajon Wasmann magyarázata az első kísérletre is ráillik, kivált mivel nem mondja világosan, vajon a hangyák csak egyik helyen építettek-e hidat, vagy a tavat minden oldalról befödtek. Első esetben, és ha kétségtelen lenne, hogy mindkét ízben ugyanazok az állatok működtek közre, akkor a második kísérlet épenséggel magas intelligenciájok mellett bizonyítana, mert akkor emlékező tehetségük hatott volna, mivel a tojásoktól eredő chemiai inger ekkor nem szerepelt. Hogy pedig a hangyáknak mi volt a szándéka, az nem esik latba; mert ha egyáltalában valami szándékuk volt, — s ezt Wasmann is elismeri — akkor intelligenciájuk már az által is be van bizonyítva.

Sesia stelidiformis Frr. a 60-as években még igen keresetl lepke volt, melyet szívesen fizettek meg 3 frttal. Ennek Páve I János 1862. június havában mint Frivaldszky Imre segédje, annak távollétében a Farkasvölgyben virágzó szederen két ízben mintegy 80 példányát fogta. Midőn a második szállímannyal hazafelé bandukolt, Záborszky-nénál (kinék házikója a Farkasvölgy elején, ma romban fekszik), kinél Ankerék falatozni s i logálni szoktak, ott találta Anker Lajost és Rudolfot nejével együtt. „No, mi van a dobozban?“ azzal fogadta az egyik Pávelt, aki vonakodott zsákmányát megmutatni, de a végén még is csak kinyitotta a dobozt. Ankerék csaknem hanyat estek a nagy kincs látására és faggatni kezdtek a fiatal embert, hol fogta a lepkét, s az valahogy ki is bökte azt. Pár napra rá haza érkezett Frivaldszky és látva a kifeszített Sesiákat, szokott bőkezűségével egy huszassal jutalmazta Pávelt. Csakhamar ki is vezetette magát az illető helyre, de ott már virágzó szedert nem találtak. Utóbb bevallotta Pech János, ki az illető helyen fogás közben ott találta Ankeréket, kikkel ott össze is vezett, hogy azok is, ő is, egymás boszantására, a szederindákat mind kitepték.

A. A. L.